

Oppland fylkeskommune
Postboks 988
2626 Lillehammer

OPPLAND FYLKESKOMMUNE	
Saksnr./Doknr. 201005299-31	Ank. 2/2-11
Sak. 120	Beh. RE
	Kopi
U.O. 6	

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2009/2093 ART-VJ
Arkivkode:
722/05

Dato:
31.01.2011

Regional plan for Rondane og Sølnekletten - Høring av planforslag

Vi viser til brev fra Oppland og Hedmark fylkeskommuner av 17.11.2010, der forslag til regional plan for Rondane – Sølnekletten er lagt ut til høring i henhold til plan- og bygningslovens §§ 5-2 og 8-3.

Generelle kommentarer

Utgangspunktet for planleggingen er Norges internasjonale ansvar for å bevare de siste bestander av den ville europeiske fjellreinen, som i et (pre)historisk perspektiv har vært en viktig del av grunnlaget for utviklingen av både norsk og europeisk sivilisasjon og kultur. I erkjennelsen av at det i dag først og fremst er utbygging og endringer i arealbruk som representerer utfordringer og trusler i forhold til å kunne bevare framtidige livskraftige bestander, har det i de seinere årene blitt utviklet en tydelig nasjonal politikk på dette området, jf blant annet St.meld.nr.21(2004-2005) og St.meld.nr.26(2006-2007). Dette er fra Regjeringens side fulgt opp gjennom et bestillingsbrev til fylkeskommunene av 12.04.07, der det fastsettes 10 nasjonale villreinområder og anmodes om at fylkeskommunene utarbeider regionale planer for en helhetlig forvaltning med nærmere avgrensning og retningslinjer for disse. Planene skal fastsette en langsiktig arealforvaltning som balanserer bruk og vern for de aktuelle fjellområdene med influensområder, og vil være retningsgivende for kommunal planlegging og gi føringer for statlig og fylkeskommunal sektorplanlegging. Planene vil være et ledd i oppfølgingen av regjeringens samlede politikk for fjellområdene.

Villreinområdene Rondane og Sølnekletten er sammen med Snøhetta og Knutshø forutsatt å inngå i den nordligste av to *europeiske villreinregioner*. Med et visst unntak for deler av Snøhetta, kjennetegnes disse områdene av lett tilgjengelighet fra omkringliggende bygder og dalfører, og med et omfattende vegnett som leder inn i områdene fra alle kanter. Dette har i sin tur ført til et stort utbyggingspress for hytter og reiselivsbedrifter, særlig i Rondane. I tillegg er Rondane et av landets viktigste og mest benyttede områder til fjellfriluftsliv, med et omfattende hytte- og rutenett. På bakgrunn av disse arealbrukskonfliktene var Rondane det første området i landet som for ca 20 år siden fikk en fylkesdelplan der hovedformålet var å sikre villreinens leveområder. Planen fastsatte en sone som ble kalt *villreinens leveområde*, med strenge retningslinjer for utbygging og andre tiltak, og et *influensområde* med noe mindre restriktive retningslinjer, men der disse skulle praktiseres strengere jo nærmere en kom leveområdet. En alminnelig oppfatning er at fylkesdelplanen har hatt en viktig funksjon i å gi føringer og grunnlag for innsigelser til den kommunale arealforvaltningen, bl a ved å styre utbygging bort fra det såkalte "leveområdet", men det har likevel vært en omfattende økning i

hytte- og reiselivsrelatert utbygging innenfor planområdet som helhet i perioden. I følge tall innhentet av fylkesmennene og Østlandsforskning er det i dag nær 19.000 fritidshus innenfor planområdet, og utbyggingen har økt fra ca 75 nye fritidshus pr år på 1980-tallet til 200-300 pr år i de to siste ti-årene. Det er også beregnet at det finnes ca 3.000 godkjente, men ubebygde tomter i planområdet, men lokaliseringen av disse er ikke nærmere klarlagt.

På grunn av tidligere historikk og planstatus, der Rondane har hatt en fylkesdelplan i 20 år, mens Sølknletten ikke har hatt noe regionalt eller interkommunalt plansamarbeid, har planprosessen vært lagt opp forskjellig for de to delområdene. Siktemålet har vært å forene resultatene fra de to ulike prosessene i et felles plankart med felles retningslinjer.

I Sølknletten har det vært gjennomført en "tradisjonell" planprosess med kartlegging av ulike relevante tema og bred medvirkning fra brukere og berørte interesser i området. Dette har munnet ut i en egen delrapport med beskrivelse av naturgrunnlag og historisk og nåværende bruk av området, og der dette er sammenholdt med villreinsens bruk av leveområdene slik det bl a er dokumentert gjennom NINA Rapport 339. Vi har ingen større merknader til hvordan planprosessen har vært gjennomført og framstillingen av resultatene med konsekvensvurderinger i planforslaget. Vi vil komme nærmere tilbake til noen spesielle momenter nedenfor.

I Rondane ble det lagt vekt på å gjøre noen "nye grep" i planprosessen, siden dette ville være andre gangs revisjon av planen. På bakgrunn av dette ble det i planprogrammet lagt opp til å gjennomføre omfattende kommunale scenarieprosesser, med stor vekt på næringsutvikling og lokaløkonomi. I vår uttalelse til forslaget til planprogram av 04.09.08 påpekte vi at det i planarbeidet måtte legges tilstrekkelig vekt på å få fram helhetlige planer med et klart regionalt perspektiv, der det i tråd med departementets kriterier i bestillingsbrevet bl.a

- utarbeides konkrete strategier for lokalisering og avgrensning av fritidsbebyggelse og reiselivsanlegg på tvers av kommune- og fylkesgrenser
- gis klare og entydige retningslinjer for den kommunale arealplanlegging
- tas utgangspunkt i eksisterende utbygging og infrastruktur, og fokuseres på potensialet for verdiskaping som ligger i videreutvikling av kulturmiljøer og eksisterende tettsteder/bygdesentra.

Vi gav uttrykk for en viss skepsis til innretningen av de kommunale scenarieprosessene, blant annet fordi et av hovedformålene med en regional plan må være at den skal legge til rette for en mest mulig hensiktsmessig og minst mulig konfliktfylt lokalisering av utbyggingsområder der hele fjellområdet og de tilgrensende bygder kan vurderes samlet, slik at det ikke blir en konkurranse mellom de enkelte kommunene om å få gjennomslag for mest mulig utbygging i randsonene innenfor egne kommunegrenser. Disse merknadene ble lite vektlagt i det godkjente planprogrammet, og vi mener resultatene slik de foreligger i planforslaget på flere punkter er lite tilfredsstillende. Vi vil komme tilbake til dette nedenfor.

Mål

I kap.4 er det foreslått et hovedmål og fire delmål for forvaltningen av planområdet. Under det første delmålet – Sikre villreinen tilstrekkelige leveområder og langsiktige gode livsvilkår – heter det at dette innebærer at *villreinen i Rondane og Sølknletten skal sikres tilstrekkelige leveområder for å opprettholde en levedyktig stamme i et langsiktig perspektiv*. Vi tilrår at en her bruker uttrykket "livskraftig bestand" i stedet for "levedyktig stamme", slik det også er gjort i MDs bestillingsbrev. Begrunnelsen for dette er at "levedyktig bestand" ofte brukes synonymt med begrepet "minste levedyktige bestand" (engelsk: "minimum viable population" – MVP). Det inngår ikke i oppdraget å

forsøke å komme fram til hvor få villrein som er mange nok i et demografisk og/eller genetisk perspektiv, og hvilke arealer en slik "minimumsbestand" eventuelt ville ha behov for.

Kommentarer til bruk av kunnskapsgrunnlaget og forslag til sonering av arealbruk

Fra Miljøverndepartementet har DN fått i oppdrag å oppdatere, sammenstille og tilrettelegge villreindata for bruk i de regionale planprosessene. Dette er gjennomført ved at de to villreinsentrene (NVS Nord og NVS Sør) for hver sine områder har gjennomført omfattende prosesser ved hjelp av oppnevnte prosjektgrupper, normalt bestående av representanter fra Norsk institutt for naturforskning (NINA), fylkesmennenes miljøvern avdelinger, villreinnemndene, villreirutvalgene og Statens Naturoppsyn. For Rondane – Sølakletten ble kartgrunnlag og faglig rapport, NINA Rapport 339, oversendt fra oss ved brev 07.01.09, der vi gav uttrykk for at DNS vurdering er at dette er et godt faggrunnlag for fylkesdelplanprosessen. Vi understreket at grensene som er kartfestet er den i dag best mulige faglige avgrensningen av villreins funksjons- og leveområder, basert på tilgjengelige metoder og datagrunnlag, og at de nødvendige avveininger mellom sikring av tilstrekkelige leveområder for villreinen og øvrige samfunnsinteresser forutsettes å være en del av den videre planprosessen.

I oversendelsen forutsatte vi også at ny kunnskap som måtte framkomme ved hjelp av andre metoder i løpet av planperioden skal kunne nyttes i planarbeidet, jf. de da foreliggende planer om et FoU-prosjekt basert på GPS-merking av villrein i regionen. Dette prosjektet kom i gang i mars 2009, og har til nå generert nærmere to år med data i Rondane Nord og et år med data i Rondane Midtområde. Dataene ligger åpent tilgjengelig på www.dyreposisjoner.no. Det er så langt ikke merket dyr som benytter den sørligste delen av Rondane. Det er videre viktig å være klar over at det bare er simler som er merket, og at det derfor er fostringsflokkenes arealbruk som har blitt registrert. Bukkene har i store deler av året en annen bruk av leveområdet som typisk også omfatter større bruk av randområder enn hva simlene har, noe som bl a er dokumentert gjennom et eget prosjekt i Tjønnseterfjellet i Fron, som ble utpekt til observasjonsområde i den gjeldende fylkesdelplanen (NINA Rapport 558).

Foruten permanent infrastruktur i form av veger, hytter, reiselivsbedrifter m.v., er menneskelig ferdsel og friluftsliv en viktig påvirkningsfaktor for villreins arealbruk. Omfang og lokalisering av slik ferdsel har i stor grad sammenheng med lokaliseringen av infrastruktur og tilrettelegging gjennom stier og løyper. På grunn av den store interesse dette har i en arealplansammenheng, er det som et fellesprosjekt for tre av de regionale planprosessene (Setesdalsheiene, Hardangervidda og Rondane – Sølakletten) gjennomført en analyse og kunnskapssammenstilling av hva en i dag vet om forholdet mellom villrein og ferdsel (NINA Rapport 551). Som ledd i dette ble det i Rondane Nord (og i Snøhetta gjennom et annet prosjekt) gjennomført den største totalundersøkelse av ferdsel i et fjellområde som er gjort i nordisk sammenheng. Det foreligger derfor et omfattende datagrunnlag og anbefalinger om videre bruk av dette. I anbefalingene inngår også å prioritere innsats i planlegging og videre oppfølging til såkalte *fokusområder*, der det er kjente konflikter mellom menneskelig aktivitet og villreins arealbruk med stor betydning i en regional sammenheng. Aktuelle fokusområder i Rondane er identifisert gjennom interimsstyret for det brukerstyrte GPS-prosjektet, der også fylkeskommunens prosjektleder har deltatt, og er framstilt i tabellform i NINA Rapport 551.

Fylkesmennene i Hedmark og Oppland har avgitt en felles uttalelse av 26.01.11 til planforslaget, der det er vedlagt et grunnlagsdokument som er utarbeidet sammen med Villreinnemnda for Rondane – Sølakletten. Når det gjelder detaljerte vurderinger i konkrete geografiske områder viser vi til dette, mens DNS vurderinger i det følgende vil bli holdt på et mer overordnet nivå.

Sølnkletten

Sonering av arealbruken i Sølnkletten har medført en del utfordringer. Dette har sammenheng med topografien og med villreinens spesielle områdebruk i dette området, der den i stort omfang benytter beiter i fjellskog og helt ned til bosatte områder i bygdene. Den biologiske grensa for villreinens bruk av leveområdet, jf NINA Rapport 339, blir derfor i stor grad sammenfallende med plangrensa omkring området. Etter vår vurdering har en i delrapporten for Sølnkletten gjort gode prinsipielle vurderinger av villreinens områdebruk opp mot andre samfunnsmessige hensyn når en har foreslått grense for det nasjonale villreinområdet, og vi har ingen særskilte merknader til dette. Det er i rapporten også lagt fram et godt grunnlagsmateriale knyttet til tema som friluftsliv og ferdsel og den virkning dette kan ha på villreininteressene, samt avbøtende tiltak i definerte geografiske områder. Det er også gjort konkrete konsekvensvurderinger av de få områdene hvor det tilrettelegges for en begrenset videre utbygging av hytter gjennom planen.

Det vi oppfatter som problematisk med planforslaget for Sølnkletten har i hovedsak sammenheng med retningslinjene for arealbruk i de ulike sonene, som er laget felles med Rondane, og som i stor grad er preget av situasjon og problemstillinger der.

Rondane

Når det gjelder Rondane, finner vi grunn til å stille spørsmål ved hvordan det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget som er beskrevet ovenfor har vært benyttet i planprosessen. Under kap.2.2.2 nevnes det kort at oppdatert kunnskap om villreinens bruk av fjellområdene skal være en sentral premisse for arealavgrensningene og utformingen av planinnhold, uten at den gjennomførte kartleggingsprosessen og NINA Rapport 339 nevnes konkret, og under kap.2.3 nevnes det at som grunnlag for planarbeidet foreligger temakart "Rondane og Sølnkletten villreinområder 2008", vedlegg til NINA Rapport 339. Under kap.3.2.1 nevnes rapporten som et av grunnlagsdokumentene Østlandsforskning (ØF) skulle bruke som bakgrunn for konsekvensvurderinger av scenariene, og det er gitt et konsentrat av NINA-rapporten i ØF-rapport 7/2010. I forkant av dette omtales imidlertid NINA-rapporten og kartgrunnlaget på følgende måte:

"Denne rapporten, og temakartet, er delt ut til alle deltakerne i de lokale arbeidsgruppene i scenarierarbeidet. Forslag til grense for *biologisk leveområde* har skapt skepsis og mistenkelighet inn i scenarierarbeidet. Grense for biologisk leveområde ble sett på som en framtidig grense for nasjonalt villreinområde, og deltakerne ble usikre på hva deres rolle i planprosessen ville være verdt."

"En av oppgavene til arbeidsgruppene var å foreslå en framtidig politisk grense for nasjonalt villreinområde, ut fra den lokalkunnskapen som var i gruppa. Med små justeringer ble det i kommunene foreslått ei framtidig grense som samsvarer med grense for leveområde i gjeldende fylkesdelplan for Rondane. Denne grensa har vært gjeldende helt tilbake til den første fylkesdelplan for Rondane, godkjent 5. oktober 1992, med små endringer i ny plan godkjent 18. mai 2000."

For oss framstår det slik at den foreslåtte avgrensning av det nasjonale villreinområdet har framkommet gjennom at en i kommunale arbeidsgrupper har valgt å forholde seg til den tidligere politisk fastsatte grensa for "villreinens leveområde", uten å ta i betraktning verken oppdatert kunnskap i NINA Rapport 339 eller data fra GPS-prosjektet i de områder slike finnes. Det er heller ikke beskrevet hvordan en har vurdert de kommunale innspillene inn i en helhetlig regional sammenheng, verken i kartframstillingen eller i teksten. Under kap.3.2.2 *Valg av løsninger – vurderinger, tiltak, konsekvenser* er det laget en kommunevis tabell, men det er ikke gjort noe forsøk på regionale helhetsvurderinger slik vi oppfatter at intensjonen med en regional plan skal være. Vi

viser her både til omtalen av planenes form og innhold i bestillingsbrevet fra Miljøverndepartementet, og til beskrivelsen av nasjonale mål og premisser for planarbeidet (kap.1) samt hovedmål og første delmål (kap.4) i planforslaget. Videre vil vi bemerke at det omfattende kunnskapsgrunnlaget som er samlet inn omkring ferdsel og friluftsliv (bl a NINA Rapport 551) i liten grad ser ut til å være benyttet, bortsett fra generelle utsagn om at 90 % av ferdselen følger merka stier og løyper. Anbefalingene om å identifisere fokusområder som krever spesiell planmessig oppfølging er heller ikke fulgt opp, bortsett fra at et par av disse er nevnt som uprioriterte innspill fra villreinnemnda til slutt i tabell i handlingsprogrammet.

Det har vært en klar premiss for planarbeidet at den såkalte biologiske grensa for villreinens leveområde skal være et faglig grunnlag for planen, men at dennes skal kunne avveies mot andre samfunnsmessige hensyn når grensa for det nasjonale villreinområdet fastsettes gjennom den politiske planprosessen. Etter vårt syn burde det da være et minstekrav at det beskrives i planen hvilke andre samfunnsmessige hensyn som er vurdert og prioritert i områder der grensa for nasjonalt villreinområde fraviker den biologiske grensa, og at konsekvensene av dette valget for villreinbestanden også beskrives.

Miljøverndepartementet har i brev av 12.06.09 til Fylkesmannen i Oppland understreket at det er viktig å ha for øyet at det ikke er hensikten med revisjonen å svekke gjeldende fylkesdelplan m.h.t å ivareta villreininteressene. I planforslaget er imidlertid grensa for det nasjonale villreinområdet flere steder innsnevret i forhold til grensa for "leveområdet" i den gjeldende fylkesdelplanen, og det er foreslått mindre restriktive retningslinjer enn i gjeldende plan både for det nasjonale villreinområdet og for det som er kalt buffersoner. Vi viser til ytterligere kommentarer til retningslinjene nedenfor, og til de nærmere vurderinger fylkesmennene har gjort av soneringen i sin uttalelse. Vi støtter de forslag fylkesmennene har kommet med når det gjelder utvidelse av det nasjonale villreinområdet i Sør-Fron/Nord-Fron, Dovre og Stor-Elvdal kommuner, og vil spesielt påpeke viktigheten av å bevare mulighetene for framtidig trekk og utveksling av villrein mellom Rondane og Snøhetta over Dovrefjell. Dette området har tidligere hatt svært viktige regionale trekk mellom sommerområder i Snøhetta og vinterområder i Rondane, og har den største konsentrasjonen av fangstgraver som er kartlagt og dokumentert i Sør-Norge. Her synes det å være lagt en bred utviklingssone langs eksisterende infrastruktur (E6, jernbane og spredt hyttebebyggelse) helt opp til det nasjonale villreinområdet, med retningslinjer som åpner for videre utbygging. Store deler av dette området er fra før vernet som landskapsvernområde. Vi viser her til at Miljøverndepartementets bestillingsbrev sier at det skal fokuseres på å opprettholde og utbedre mulighetene for vandring og utveksling av villrein mellom tilstøtende nasjonale villreinområder innenfor de europeiske villreinregionene, og at dette også er tatt inn som delmål i kap.4.2 i planforslaget.

For øvrig vil vi bemerke at det er svært vanskelig å se forskjell på de ulike sonene med den signatur og de fargenyanser som er benyttet i plankart og illustrasjonskart.

Kommentarer til retningslinjer for sonene

Plankartet bærer preg av å mangle en konsekvent oppbygging der det foreslåtte nasjonale villreinområdet omkranses av sammenhengende buffersoner, og der behovet for å ivareta villreinens interesser gjenspeiles i retningslinjene. I det foreliggende planforslaget går flere steder utviklingssonene helt inntil sonen for villreinens leveområder. Dette skaper store utfordringer i forhold til å ivareta villreinens interesser i flere viktige randområder.

Retningslinjene bærer i tillegg preg av å åpne for ulike tilretteleggingstiltak og hyttebygging, mens villreinens interesser er mindre fokusert. På en del områder skiller den nye planen seg negativt ut i forhold til den gjeldende fylkesdelplanen for Rondane. Dette gjelder blant annet at en har forlatt prinsippet om en gradient, der tiltak vurderes strengere jo nærmere en kommer det nasjonale villreinområdet. Videre er vi sterkt kritiske til at det som en generell retningslinje for kommuneplaner åpnes for å tillate arealutvidelser av eksisterende spredte hytter til henholdsvis 100 m² innenfor det nasjonale villreinområdet og 140 m² innenfor buffersonen. Dette vil kunne åpne for generell oppgradering til høystandard hytter med tilhørende konsekvenser for brukstid, krav om helårsveg og økt ferdselspress. Under "Generelle retningslinjer" for næringsliv er det et punkt som sier at "Lokal utnyttelse av fornybare energiressurser ved allerede utbygget infrastruktur regnes ikke som tyngre inngrep. Ved vurdering legges det vekt på om tiltaket er reversibelt." Vi kan ikke se at det er gitt retningslinjer som avhenger av om et inngrep regnes som "tyngre" andre steder i dokumentet, og forstår ikke hensikten med denne retningslinjen, ettersom slike tiltak må behandles i henhold til kommuneplaner og sektorlovgivningen.

Med tanke på den store planreserven av ubebygde tomter i planområdet, er det etter vårt syn viktig at alle urealiserte planer tas opp til ny vurdering i forhold til retningslinjene for regional plan ved revisjon av kommuneplanene. Det burde også være retningslinjer om at realisering av nye tiltak forutsetter at det samtidig skal vurderes miljøforbedrende eller avbøtende tiltak.

DN mener rammene for nye tiltak, ombygginger og utvidelser som ligger i gjeldende fylkesdelplan for Rondane generelt ikke må svekkes. Vi forutsetter at retningslinjene til planen omarbeides vesentlig og tar hensyn til de innspillene som framkommer i fylkesmennenes fellesuttalelse med tilhørende grunnlagsdokument.

Forholdet til verneområder

Regional plan for Rondane-Sølnkletten omfatter flere verneområder, både nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater. Det vises til lov om biomangfold i planforslaget. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) trådte i kraft 1. juli 2009 og erstattet da lov om naturvern (naturvernloven) fra 1970. Forskrifter opprettet med hjemmel i naturvernloven gjelder fortsatt. Et av formålene med opprettelsen av nasjonalparkene Rondane og Dovre er å ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane. DN mener derfor at verneområdene bør få en mer utfyllende omtale, enn det som er tilfellet i foreliggende planforslag for Rondane-Sølnkletten. Det er i planforslaget vist til at det er behov for samordning med andre planer, men hvordan slik samordning skal sikres er ikke omtalt. Forvaltningsplan for Rondane/Dovre ble godkjent i 2009, og bør omtales. Det vises for øvrig til § 49 i naturmangfoldloven.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009 og ble samtidig gjort gjeldende for all pågående planlegging som berører naturmangfoldet. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal således inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling. Ønsket praksis er dermed at det ikke bare i selve beslutningen/vedtaket framgår hvordan prinsippene er tatt hensyn til, men det skal også framgå av beslutningsgrunnlaget, det vil i dette tilfellet si planforslaget.

DN mener det er en mangel ved regional plan for Rondane – Sølnekletten at det ikke er gjort en vurdering av planen i forhold til prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II. Det forventes at det gis en redegjørelse for hvordan den regionale planen ivaretar de alminnelige bestemmelsene om bærekraftig bruk i kapittel II. I lys av våre kommentarer ovenfor, gjelder dette særlig § 8 om kunnskapsgrunnlaget, § 9 om føre-var-prinsippet og § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning.

Konsekvensvurderinger av planforslaget

DN mener planforslaget har klare mangler i forhold til utredning av konsekvenser, spesielt for Rondane. Det er vanskelig å forstå hva slags grunnlag vurderingene som er gjort i ØF-rapport 7/2010 bygger på, så lenge det ikke er relatert til et konkret planforslag for hele området. Samtidig sies det at forslagene som har kommet fra de kommunale arbeidsgruppene ikke inngår i vurderingen. Vi viser for øvrig til *Felles grunnlagsdokument for Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark og Villreinnemda for Rondane-Sølnekletten* datert 26.01.11 hvor utfordringene og svakhetene ved denne konsekvensvurderingen er gjort nærmere rede for.

Med utgangspunkt i at konsekvensutredningen må være beslutningsrelevant og tilpasset plannivået, burde de foreslåtte sonene og retningslinjene for planen vært utgangspunkt for vurdering og beskrivelse av konsekvenser, jf også våre kommentarer til kunnskapsgrunnlag og sonering ovenfor. Vedlegg III i *Forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven* gir rammer for krav til konsekvensutredningen. I bokstav b) listes opp en rekke tema som det vil kunne være relevant å utrede konsekvensene for. DN mener at konsekvensene for villreinbestanden av foreslått arealbruk og retningslinjer må utredes bedre og med utgangspunkt i det store kunnskapsgrunnlaget som er tilgjengelig. Konsekvenser for annet naturmangfold, landskap og friluftsliv bør også framgå av planforslaget, ved siden av konsekvenser for andre samfunnsforhold i de berørte områdene som vil være relevant i denne sammenheng.

Kommentarer til handlingsprogram

Handlingsprogrammet inneholder mange positive tiltak, men er mest konkret på relativt enkle tiltak som ulike former for informasjon, samt etablering av nye stier og løyper. DN synes det er positivt at det fokuseres på bedre informasjon, kunnskap og veiledning om villrein til grunneiere, hytteiere, turister og andre brukere av fjellet. Det er viktig å skape en forståelse for de hensyn som må tas og de tiltak som må gjøres. Når det gjelder stier og løyper framgår det i mange tilfeller ikke hva slags effekt disse forventes å ha på villreinen, det vil si om de er ment som kanaliserende eller avbøtende tiltak i forhold til sårbare områder, eller som tilrettelegging av nye tilbud ut fra andre hensyn.

For mange av tiltakene er det en svak kobling mellom tiltaket og hvem som er ført opp som ansvarlig for å få det finansiert og gjennomført, og handlingsprogrammet framstår som nokså uforpliktende slik det foreligger nå.

Et av de store problemene i Rondane er at området er langsmalt og lett tilgjengelig fra flere kanter, og med mange tverrforbindelser både i form av veger og løypenett. Dagens kunnskapsgrunnlag tilsier at fragmenteringen av villreinens leveområder allerede har kommet langt. I NINA Rapport 551 er det anbefalt en metodikk med utpeking av bestemte fokusområder i planen som gis en spesiell oppfølging med iverksetting av tiltak, overvåking av utviklingen og eventuell justering av tiltakene. Vi skulle gjerne sett at dette hadde vært fulgt opp som prioriterte tiltak i handlingsprogrammet. I den grad noe av dette er med, er det ført opp som uprioriterte tiltak etter innspill fra villreinnemnda. Vi stiller oss for eksempel noe undrende til at flytting av DNT-hytta Gråhøgdbu, som har vært et tema under de hittil gjeldende fylkesdelplaner, ikke er fulgt opp på en mer forpliktende måte. Vi finner det også noe

merkelig at ansvaret for å "restaurere viktige deler av villreinområdet som er, eller kan være i ferd med å gå ut av bruk", tillegges DN, villreinnemnda og villreirutvalget, mens kommunale arealplanmyndigheter, sektormyndigheter og friluftsansjoner med hytter og løypenett ikke nevnes.

Konklusjon

DN mener at det framlagte forslaget til regional plan for Rondane – Sølknletten ikke tilfredsstillende forventningene i Miljøverndepartementets brev av 12.04.07. Plandelen som gjelder Sølknletten gir en god framstilling av kunnskapsgrunnlag og brukerinteresser, gode avveininger mellom villrein/naturmangfold og andre samfunnsinteresser, og med tilfredsstillende forslag til sonering og beskrivelse av konsekvenser. Plandelen som gjelder Rondane savner et helhetlig regionalt perspektiv, og framstår i stor grad som en sum av vurderinger fra kommunale arbeidsgrupper med vekt på næringsutvikling og lokaløkonomi. Vi har store spørsmålsteget ved hvordan det framlagte kunnskapsgrunnlaget både om villreinens leveområder og om ferdsel og friluftsliv er tatt i bruk som grunnlag for soneringen og retningslinjene i planforslaget, som vi mener representerer en svekkelse av villreininteressene i forhold til gjeldende fylkesdelplan for området. De foreslåtte felles retningslinjene for sone 1 (nasjonalt villreinområde) og sone 2 (buffersone) åpner i for stor grad for utbygging både i Rondane og Sølknletten, særlig gjelder dette mulighetene for arealutvidelser knyttet til omfattende spredt bebyggelse utenfor regulerte områder. Videre mener vi at planforslaget for Rondane er mangelfullt når det gjelder konkret beskrivelse av konsekvenser både i forhold til Plan- og bygningsloven og Naturmangfoldlovens bestemmelser. Forholdet til de store verneområdene i området burde også vært bedre beskrevet. Handlingsprogrammet inneholder mange positive tiltak, men framstår som nokså uforpliktende når det gjelder ansvar for finansiering og gjennomføring. De prioriterte tiltakene har fokus på relativt enkel informasjon og tilrettelegging, mens tyngre tiltak som kan bidra til å motvirke den pågående fragmenteringen av leveområdene enten er uprioritert eller ikke nevnt.

Med hilsen
Direktoratet for naturforvaltning

Yngve Svarte e.f.
direktør artsforvaltningsavdelingen

Vemund Jaren
Vemund Jaren

Kopi til:

Miljøverndepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	Oslo
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Villreinnemnda for Rondane og Sølknletten	Postboks 172	2659	DOMBÅS
Norsk Villreinsenter Nord		2661	HJERKINN